

AKTAŞ'TA ADIM ADIM...

Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu 16.6.2000 tarihli kararıyla, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın Aktaş Elektrik AŞ ile imzalamış olduğu 2.12.1997 tarihli Görev/İmtiyaz sözleşmesinin yürütülmesini ikinci kez durdurdu. EMO tarafından 1998 yılında açılan iptal istemli dava, Danıştay 10. Dairesinde görülmüş ve 16.11.1999 tarihli kararlarla dava reddedilmişti. Davanın reddiyle birlikte ortadan kalkan Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu'nun 24.8.1999 tarihli yürütmeyi durdurma kararı, temyiz aşamasında yeniden gündeme gelerek tekrar kabul edilmiş ve yürütme durdurulmuştur. Danıştay 10. Dairesi, vermiş olduğu davanın reddine dair kararın gerekçesinde, öncelikle, şekil şartlarına uygun bir sözleşmenin varlığı ve kamu yararına uygun olmayan faaliyetlerin şirketle idare arasında geçerli bir sözleşmenin bulunmadığı döneme ait olduğu, bu dönemdeki usulsüzlüklerin idarenin etkin denetim

noksanlığından da kaynaklandığı ve Aktaş Elektrik ile idare arasındaki anlaşmazlıkların daha çok mali konulara ilişkin olduğu; bunların konularına göre mahkemelerce veya idarelerce çözüme kavuşturulacağı; sözleşmenin iptalini gerektirecek başkaca bir hukuka aykırılık da bulunmadığı görüşlerine yer vermiştir.

Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu ise, 7.5.1999 tarihli kararın gerekçesinde; 24.3.1992 tarihli Yüksek Denetleme Kurulu raporu, 25.7.1994 tarihli Başbakanlık Teftiş Kurulu raporu, 21.11.1994 ve 26.6.1995 tarihli Sermaye Piyasası Denetleme Kurulu raporları, 8.8.1997 tarihli Başbakanlık Teftiş Kurulu raporlarını inceleyerek, bu raporlarda;

- Aktaş Elektrik Ticaret A.Ş.'nin herhangi bir şartname hazırlanmadan, ihale yapılmadan, açıklık ve rekabet sağlanmadan görevlendirildiği;
- Şirketin fiili görev yaptığı 1997 yılına kadar mahsuplaşma yapılmadığı, 1994 yılı için mahsuplaşma yapılması yoluna gidildiği, ancak bu mahsuplaşmanın da usulsüz olduğu;
- 1994 yılında şirketin kar etmesine karşın zarar

göstererek karını 1995 yılına aktardığı, şirket tarafından Marmara Bank aracılığıyla gönderilen bir bedelin, bankanın kapatılması nedeniyle tahsil edilememesine karşın tahsil edilmiş gibi işlem yapıldığı; repo ve gecikme zammı gelirlerinin mahsuplaşma dışında tutulduğu;

- Kayıp kaçak oranları için taahhüt edilenin üzerinde gerçekleşen kayıp kaçak oranının kabul edildiği;
- Şirketin yan kuruluşlarına yaptırdığı işlemlere ilişkin giderlerin gerçek piyasa değerinde olup olmadığının şüpheli olduğu;
- 1997 yılına kadar mahsuplaşma yapılamaması nedeniyle idarenin şirket aleyhine alacak davaları açmış olduğu, 8.8.1997 tarihli rapor tarihi itibarıyla idarenin şirketten alacağına 23 Trilyon Türk Lirasına ulaştığı;
- 1994 yılı için yapılan ve kesin sonuca bağlanmayan mahsuplaşmaya göre de idarenin şirkete elektrik satış fiyatının 1.165 TL/KWH olduğu, aynı dönemde idarenin İstanbul Avrupa yakası için TEDAŞ'a elektrik satış fiyatının 1.196 TL/TWH olduğundan şirketin TEDAŞ'a

göre iktisadi çalışmadığı;
• 8.8.1997 günlü Başbakanlık Teftiş Kurulu raporunda çıkan sorunların özelleştirme mantığıyla bağdaşmadığı, tatbikatın Aktaş Elektrik Ticaret A.Ş.'ne haksız kazanç sağlamaya yönelik bir organizasyona dönüştüğünün vurgulandığı; tesbitlerini yapmıştır.

Bu raporların incelemesi sonucu yürütmenin durdurulması kararını, "Aktaş Elektrik Tic. A.Ş. ile 2.12.1997 tarihinde Görev/İmtiyaz sözleşmesi imzalanmasına ilişkin işlemin idari işlemlerin maksat unsuru açısından kamu yararına uygun" olmadığı, "idarenin hizmeti gördüreceği kişiyi seçerken kamu hizmetinin en verimli ve etkin biçimde işletilmesi gereğinden hareketle mali ve teknolojik olanakları, güvenilirlik, deneyim gibi bazı nitelikleri ön planda tutarak kullanması gereken takdir yetkisini bu çerçevede" kullanmadığı, dolayısıyla "dava konusu işlemlerin tesisi sırasında kamu yararının gözetilmemiş olduğu" nedenlerine dayandırmıştır. Denetim kuruluşlarının raporlarında belirtilen kamu zararının miktarı 150 trilyon TL'yi bulmaktadır. Danıştay 10. Dairesi'nin kararında da belirtildiği gibi, bu durumun ortaya çıkmasında, idarenin etkin denetim görevini yapmamasının da büyük rolü vardır. Bu durum öncelikle, özelleştirmelerin yapılış mantığındaki, herşeyin özel sektöre devri ve kamunun herşeyden elini çekmesi yaklaşımından kaynaklanmaktadır. Kamu hizmetleri imtiyaz yoluyla bir kez devredildi mi, imtiyazcı şirket için her şeyin hak olduğu düşünülmemektedir. Bütün işletme hakkı devri sözleşmeleri aynı mantıkla yapılmaktadır ve Aktaş örneğinin bütün ülkede yaşanacağından bahsetmek abartı değildir.

Danıştay'da görülmekte olan dava, sözleşmenin iptali şeklinde sonuçlansa bile, herşey yoluna girmiş olmayacaktır. İstanbul Anadolu Yakasının elektrik dağıtımını yeni bir Aktaş'a verilecek, ÇEAŞ ve Kepez örneklerinde de olduğu gibi, idarenin denetimsizliği sürüp gidecektir. Bu durumla daha etkin bir mücadele, ancak kamu zararının doğumunda kusur ve ihmali

bulunan kamu görevlilerinin yargılanması ve cezalandırılması ile yapılabilir. Diğer yandan, siyasiler ve bürokratların, kamu hizmetlerinin özelleştirilmesi serüveninden vazgeçmeleri, idari yapıda, hizmetin etkin ve verimli bir şekilde sürdürülmesi için gereken önlemleri alması için yapılacak girişimler ve mücadele sürdürülmelidir. ◀

Türk Telekom da satılıyor ...

Tüm diğer kamu kuruluşları gibi Türk Telekom'un da parça parça özelleştirilmesinde son aşamalara geliniyor.

Dünyanın ilk elli işletmesi arasında sayılan ve altyapı yatırımlarıyla birlikte toplam yatırım bedeli yirmi beş milyar dolar olan (ki piyasa değeri daha fazladır) Türk Telekom'un satışı düşünüyor. Yüzde 20'lik hisse blok ve yabancılarla ortak olanlara, yüzde 14'lük hisse iç ve dış piyasaya, yüzde 5'lik hisse ise çalışanlara ve küçük işletmecilere satılacak. Aslında satılacağı söylenen yüzde 49'luk payın içerisinde katma değer hizmetlerden söz edilmemektedir. (DATA, TURPAK, TF-NET vb.) yani satılacak olan pay, yüzde 49'dan çok daha fazladır.

Yasa çıktıktan sonra Türk Telekom'un fiyatı da kamuoyu önünde ifade edilmeye başlandı. Şimdiye kadar en çok dillendirilen rakam da 10 milyar dolar. Yani yüzde 39'dan 3.9 milyar dolar elde edilmesi planlanıyor. 1998 yılında Türk Telekom'un elindeki 2 GSM hattı, aboneleri ve altyapısı hazır vaziyette toplam 1 milyar dolara satıldı. Son yapılan ihalede ise abonelik ve altyapısız bir lisans hakkı KDV dahil 3 milyar dolara verildi. Lisans hakkını alan konsorsiyum işletmeye geçebilmeleri için 3 milyar dolarlık daha yatırım gerektiğini söylüyor.

Bu hesaba göre 2 yıl önce 500 milyon dolara satılan bir GSM, bugün pazardaki rekabet problemi hariç 6 milyar dolar değerinde, yani iki yıl öncesinin 12 katı. Türk Telekom'un yüzde 39'undan elde edilen gelir sadece bir GSM lisans hakkı ediyor. Yani bu kurumun tümünü satmanız daha önce satılan 2 GSM hattı etmiyor.

Türk Telekom'un yüzde 20'si yabancılar için satılacak. Ancak şimdiye kadar ortaya bir talip çıkmadı. Neden dersiniz, yabancı firmalar yüzde 20 hisseyle birlikte yönetimden de pay istiyor. Tezlerine göre, teknolojik yatırımlar için gerekli kararları hızlı bir şekilde alabilmenin yolu Genel Müdürün de kendilerinden olması. Yabancı yatırımcılar Türk Telekom ile ilgilenmeye, kendi istekleri doğrultusundaki değişikliklerin yapılmasından sonra ilgilenmeye başlayacaklardır. Bu isteklerden biri de blok satışın yüzde 20'nin üzerinde gerçekleşmesi. Kurumun blok hisselerinin satışında, yüzde 34'üne kadar Bakanlar Kurulu kararı, yüzde 34'ün üstü için ise yasal değişiklik gerekiyor.

Eminiz Hükümet yetkilileri Türk Telekom'un bir an önce satışını sağlamak için yabancı firmalara gereken "kolaylıkları" derhal sağlayacaktır!